

*Лук 'янчикова Вікторія Євгенівна,
науковий співробітник 1-го науково-дослідного відділу науково-дослідної
лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності
міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України
Лук 'янчиков Борис Євгенович, науковий співробітник 1-го науково-дослідного
відділу науково-дослідної лабораторії криміналістичної та спеціальної техніки
Державного науково-
дослідного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, доцент*

СПОСОБИ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КЕРУВАННЯМ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ СП'ЯНІННЯ

Керування транспортними засобами в стані сп'яніння є серйозним правопорушенням, а у деяких країнах Європи визнається злочином. Так, в Іспанії можуть посадити за ґрати на строк до 2 років, у Фінляндії - до 4 років. Найсуворіше покарання передбачено у Таїланді і Китаї - навіть до розстрілу [1].

Забезпечення безаварійності на автошляхах постає дуже гостро, адже за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі - ВООЗ), рівень смертності

від автомобільних аварій в Україні складає 12 осіб на 100 тис. населення, що вдвічі перевищує середній показник країн Євросоюзу. Більше того, смертність на дорогах - сама розповсюджена серед українців у віці від 15 до 24 років і друга - від 5 до 14 років [2].

Наша країна запроваджує низку заходів спрямованих на зменшення кількості аварій взагалі і зокрема з вини п'яних водіїв. Чинників, що впливають на вчинення дорожньо-транспортних пригод (далі - ДТП) немало, зазвичай вони пов'язані як з людиною, так і дорогою. Однак переважна більшість пов'язана з діями саме водія, тобто - порушення правил дорожнього руху (далі - ПДР) в тій чи іншій формі, яке залежно від тяжкості наслідків кваліфікується як кримінальне правопорушення.

На сьогодні, робота порівняно молододі Національної поліції стикається із певними труднощами. Одним з них є протидія розслідуванню.

Протидія розслідуванню злочинів пов'язаних із керуванням транспортними засобами в стані сп'яніння - це створення зацікавленими особами перешкод на шляху встановлення істини у кримінальному провадженні. Особливістю такої протидії є наявність внутрішнього та зовнішнього її прояву. Внутрішню протидію чинять суб'єкти безпосередньо залучені до розслідування. Вони добре володіють інформацією про подію і прагнуть приховати, або знищити її. Зовнішня протидія - це діяльність осіб, які взагалі не пов'язані із розслідуваною подією, а пов'язані зі слідчим, службовими або іншими стосунками.

Протидія розслідуванню злочинів, пов'язаних із керуванням транспортними засобами в стані сп'яніння реалізується за допомогою певних способів фальсифікації доказів та їх джерел.

1. Повна фальсифікація, тобто складання протоколів слідчих (розшукових) дій, які не проводились. Наприклад, протокол допиту свідка, який фактично не спостерігав подію. Фальсифікуються дані про час та місце події, обстановку, дії учасників до і після аварії, механізм події. Допускається фальсифікація такої слідчої дії як пред'явлення для впізнання. Відповідно до вимог ст. 228-231 КПК України особа повинна повідомити, за якими конкретно ознаками чи сукупністю ознак може впізнати іншу особу, труп чи предмет [3]. При цьому, вказані свідки в дійсності могли не допитуватись, або ж вказаний додатковий допит фальсифікується як і первинний. Наведені способи фальсифікації ефективні в тих випадках, коли перевірка таких показань ускладнюється (виїзд свідка за кордон). З позиції складності перевірки та спростування фальсифікації, вказаний спосіб може застосовуватись також під час допиту потерпілого у ДТП, особи, яка вчинила ДТП. Також, слід звернути увагу на можливість фальсифікації одночасного допиту декількох осіб для з'ясування причин розбіжностей та фактично фіктивного їх усунення. Зокрема, даний спосіб може використовуватись для примушування свідків до зміни показань у потрібний фальсифікатору бік.

Фальсифікаціям можуть піддаватись протоколи оглядів, зокрема речових доказів, з метою відображення певних ознак чи слідів на предметах; слідчого експерименту з вдаваними свідками-очевидцями для підтвердження «правдивості» їх показань та використання фальсифікованої інформації для проведення експертиз. Найчастіше фальсифікації зазнають результати медичного освідчування на предмет перебування особи у стані сп'яніння, оскільки результати впливають на кваліфікацію та покарання.

2. Часткова фальсифікація - внесення неправдивих відомостей до процесуальних документів. Так, слідча (розшукова) дія дійсно проведена, але у

протокол неправомірно вносяться зміни. Неправомірно, оскільки чинне кримінально-процесуальне законодавство (пп. 10 п. 3 та пп. 5 п. 4 ст. 42; пп. 4 п. 2 ст. 56; пп. 5 п. 3 та пп. 1 п. 4 та пп. 4 п. 5 ст. 64-1 та інші КПК) передбачає внесення змін у документ: заперечення, зауваження учасників процесуальної дії. Також, можуть мати місце фальсифікації у вигляді дописки неправдивої інформації у протокол огляду місця події щодо різноманітних умов, обстановки, слідів на місці події, тощо. У протоколи допитів вносять додаткові питання та відповіді, які в дійсності не обговорювалися. Фальсифікація власноручних записів та підпису допитуваного стосовно ознайомлення зі змістом протоколу. Практиці відомі випадки підробки реквізитів процесуальних документів: зміна дати складання документа; підробка підписів учасників процесуальної дії, які повинні бути присутніми, але яких не було (поняті, спеціалісти і т. ін.). Також, трапляються випадки фальсифікації додатків до протоколу огляду місця ДТП.

3. Повне, або часткове знищення речових доказів, або їх підміна іншими предметами. Розповсюдженим способом фальсифікації є створення фіктивних речових доказів, які ніколи не існували в реальності, внесення істотних змін у реально-існуючі речові докази, заміна речових доказів на фіктивні.

Список використаних джерел:

1. Алкоголь за рулем: главное отягчающее обстоятельство. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://www.autocentre.ua/news/praktika/alkogol-za-rulem-glavnoe-otyagchayuschee-obstoyatelstvo-69157.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_content=dick&utm_campaign=dailynews

2. Сергей Матусьяк Найден реальный путь сокращения аварийности в Украине. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://www.autocentre.ua/news/praktika/nayden-realnyy-put-sokrascheniya-avariynosti-v-ukrame-mb-69955.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_content=drek&utm_campaign=dailynews